

РЕСУРСНА ОСНОВА ТА ПЕРЕДУМОВИ ФІНАНСОВОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Архипенко С.В.,

*к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку, оподаткування,
публічного управління та адміністрування
Криворізький національний університет, м. Кривий Ріг, Україна,
e-mail: arkhyenko@knu.edu.ua
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6403-7556>*

Вважається, що головною ознакою фінансової незалежності органів місцевого самоврядування є володіння і самостійне розпорядження фінансовими ресурсами, розмір яких відповідає функціям і завданням, що покладаються на ці органи. Такі фінансові ресурси необхідні місцевій владі для реалізації намічених цілей і програм економічного і соціального розвитку території у відповідності із обраними пріоритетами. Фінансову незалежність також розуміють як незалежність від загальнодержавних органів влади у прийнятті певних рішень щодо місцевих проблем і, головне, як забезпечення їхнього розв'язання з допомогою коштів [1, с.34].

Фундаментом для активного розвитку територіальної громади є достатня кількість фінансових ресурсів, самостійне розпорядження ними та повна фінансова незалежність. Фінансові ресурси місцевого самоврядування включають в себе:

1. доходи місцевого бюджету,
2. позики,
3. фінансові ресурси комунальних підприємств,
4. фінансові ресурси населення,
5. інвестиції,
6. цільове фінансування регіональних програм з держ бюджету,
7. цільові фонди і міжбюджетні трансфери [2, с.174].

Власні доходи місцевих бюджетів, визначені статтею 69 Бюджетного кодексу України, формуються здебільшого за рахунок місцевих податків і зборів, що зараховуються до бюджетів місцевого самоврядування [2, с.174].

Податковий кодекс України відносить до місцевих податкових платежів два податки та три місцевих збори:

- податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- єдиний податок;
- збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності;
- туристичний збір;
- збір за місця для паркування транспортних засобів [2, с.174].

Реформа податкового законодавства, започаткована Податковим кодексом України, прибрала такі екзотичні для більшості місцевостей збори як збір за участь у бігах на іподромі; збір за виграш на бігах на іподромі; збір з осіб, які беруть участь у грі на тоталізаторі на іподромі. Безумовно деякі збори були фіктивними їх питома вага була незначною або взагалі нульовою. Але було

скорочено ринковий збір, який становив значну частину власних доходів місцевих бюджетів, адже більшість територіальних громад не мають потенціалу для розвитку туризму. ПКУ обмежив право органів місцевого самоврядування встановлювати інші місцеві платежі окрім вказаних в кодексі [2, с.174].

Передумовою фінансової незалежності є розумна, з погляду на економічну доцільність, децентралізація влади та адекватний розподіл повноважень, відповідальності та фінансово-економічної бази між центром і органами місцевого самоврядування. Концептуальні основи фінансової незалежності місцевого самоврядування полягають в оптимальному врахуванні інтересів держави, підприємницьких структур, населення і місцевого самоврядування [3, с.323].

Та потрібно пам'ятати, що нічим не обмежена фінансова незалежність місцевого самоврядування має такі ж негативні ознаки, як і надмірна централізація у використанні фінансових ресурсів, що створюються на певній території. За останній період часу посилюються процеси децентралізації влади в країні, які стосуються передусім перерозподілу повноважень та зміни схем розподілу фінансових ресурсів між різними рівнями публічної влади [3, с.323].

Дійсно, в час, коли майже повністю відсутня державна власність на майно, коли утворена багатокладна ринкова економіка і проведене розмежування у системі публічних коштів, коштів держави та коштів місцевого самоврядування, вирішити усі проблеми життєзабезпечення людини у найбільшому місті і найменшому селі централізованим управлінням неможливо. З іншого боку, навіть найширша децентралізація також не зможе вирішити означені вище проблеми, якщо не буде знайдена «золота середина», чи точніше та ланка адміністративно-територіального устрою, ті органи управління, які діють на цій ланці і дійсно мають ресурси для виконання наданих повноважень [3, с.323].

Список використаних джерел:

1. Кириленко О.П. Фінансова незалежність місцевого самоврядування / О.П. Кириленко // *Фінанси України*. - №1 – 2001. – с. 34-39
2. Ровинська К. Місцева автономія як загальний принцип організації місцевого самоврядування /К. Ровинська // *Держава та суспільство*. – 2017.- с. 170-176
3. Назар О. Концептуальні основи матеріально-фінансового забезпечення місцевих громад / О. Назар // *Ефективність державного управління: збірник наукових праць*. – 2015. – вип. 43. – с.322-328